

Мінская праўда

Газета заснавана
1 лістапада 1950 года

Аўторак, 6 снежня 1994 года

№ 131 (10831)

Цана 80 руб.

Дайце жыць дастойна

Асацыяцыя незалежных прафсаюзаў прамысловасці Беларусі (АНПП), заклочыўшы абавязковы аб'яднаўшы працоўных, выступіла з заявай у адрас выканаўчай улады краіны. У ёй гаворыцца, што любы ўрад на павышэнне цэн, тарыфаў, камунальных паслуг, неадпаведнага безпартыйнага павышэння заробнай платы і даходаў насельніцтва. На думку АНПП, меры сацыяльнай абароны, арыентаваныя выключна на найменш забяспечаныя слае насельніцтва

праз адрасныя выплаты і дапамогі, не даючы магчымасці кампенсаваць празвыя ўдары для большасці грамадзян рэспублікі, якія сталі беднякамі. У сваёй заяве асацыяцыя запатрабавала ад прэзідэнта і Кабінета Міністраў прыняць указ або пастанову аб перафармаванні выплаты заробнай платы да адлічэння ў бюджэт і іншых абавязковых плацяжкоў для прамысловых прадпрыемстваў. АНПП настаяе і на пераглядзе плацежкі бюджэту з улікам абавязковага падаражання

жыцця, а таксама павелічэнні тарифнай стаўкі першага разраду да 70 працэнтаў ад мінімальнага спажывецкага кошыка. Асацыяцыя заклікала ўладу да рэалізацыі прапанаванага ёю раней комплексу мер па ажыццэўленню вытворчасці. Гэтым, лічыць АНПП, будучы створаны ўмовы для павышэння ў 3-4 разы зарплат на прамысловых прадпрыемствах краіны.

БЕЛІНФАРМ.

■ 3 юбілеем!

Свеціць "Нарачанская зра"

Завтра спадняеца 50 гадоў з дня выхаду ў свет першага нумара мясцовай раённай газеты "Нарачанская зра".

За гэты час чытачы атрымалі 6.698 нумароў сваёй газеты. Менавіта сваёй, бо газета заўсёды была добрым сябрам і дарэкам, жаданым гасцем у кожнай хаце. І журналісты чарпалі натхненне ў зносінах з землякамі, з якімі яны падзялялі радасць і трыумф, друкаваным словам кіпалі да лепшай долі. Не ўсё збылося, не ўсё атрымалася так, як хацелася б. Жыццё — не загалда акрэсленая схема. Але калектыву рэдакцыі, які сёння робіць газету, журналістам, якія раней выпускалі яе, не сорамна глядзець людзям у вочы: яны жадалі ўсім добра і светлай будучыні, не крывілі душой.

І, як напісаў калектыв "Мінскай праўды" ў прывітальным адрасе сваім калегам, нахай заўсёды ўсім нам ярка свеціць "Нарачанская зра"!

Дывідэнды — з зарплатай

Кіраўнікам многіх прадпрыемстваў можна павучыцца ў "Беларускалі", як кляпаціцца аб сваіх работніках у гэты складаны час. Сёння ў калійшчыкаў у параўнанні з іншымі даволі высокія заробкі. Ім непасрэдна на вытворчасць дапамагаюць і прадаюцца на памяркоўнай цане адзенне, абутак, прадукты харчавання.

А яшчэ калійшчыкі атрымліваюць дывідэнды. Да апошняга часу — раз у год. Даволі буйныя сумы, але адчувальна "пагрызеныя" інфляцыяй. Каб павялічыць

рэальныя даходы, савет прадпрыемства даў згоду на выдзяленне з лістапада бягучага года сродкаў з прыбытку на штомесечную выплату дывідэндаў у суме 25 працэнтаў ад месечнага фонду аплатаў працы работнікаў "Беларускалі".

Супраць гэтага рашэння не выступілі ніхто з двух прафсаюзаў, якія звычайна не ўпускаюць нават дробнай нагоды для крытыкі, для пашырэння свайго ўздзеяння ў калектыве.

(Наш кар.)

"Дэсант" наломіць дроў!

Некалькі груп воінаў Мар'нагорскага гарнізона "дэсанталі" ў мясцовыя лясы.

Іх задача — нарыхтоўка драўніны і забеспячэнне палівам маламемных, адзіночкі і састарэлых, спісы якіх складзены ў сельскіх і пасялковых Саветах. На першым этапе плануецца нарыхтаваць на "гарэльніках" паўтары тысячы кубаметраў дроў, якія будуць рэалізаваны па льготнай цане.

Дзяржава вам дапаможа?

2,5 мільярда рублёў выдзелена для аказання дапамогі маламемным мінчанам. Дапамога будзе аказвацца тым, хто мае даходы на кожнага члена сям'і не больш чым 54 тысячы рублёў.

Для размерчвання дапамогі пры раённых выканавчых камітэтах створаны камісіі, якія і будуць вызначаць памер дапамогі і парадак яе выплаты. Каб атрымаць дапамогу, неабходна з'явіцца ў камісію па месцы жыхарства. Халі, па прадзе кажацца, наўрад ці істотна палепшыць дабрабыт маламемных гэтай

субсідыя. У складаным становішчы могуць апынуцца тыя, хто мае пастаянную патрэбу ў медыкаментах. Больш за 50 працэнтаў усіх выписаных рэцэптаў у Мінску льготныя. Гэта значыць, што раскоды на набывшчы лекаў павінны пакрывацца з бюджэту. Сёння запавольваецца перад атэстам у праўдзі на лекаў у Мінску складае каля мільярда рублёў. Адносна абаротных сродкаў не дазваляе атэстам у праўдзі на лекаў у Мінску ўпраўленню стварыць належны запас медыкаментаў.

Цэны — жах!

Зарам мы назавем лічы без камментарыяў. А вы ўжо самі рабіце вывады. Так, за дзесяць месяцаў (пакуль што навішых даных няма) ў Беларусі падаралі:

фрукты	— 22,2 раза
малочныя прадукты	— 22,1 раза
макаронныя вырабы	— 20,4 раза
хлеб і хлебпрадукты	— 20,1 разоў
агародніна	— 17,3 раза
крупы	— 15,5 раза
мясныя кансервы	— 13,1 раза
кандытарскія вырабы	— 10,8 раза
мяса і птушка	— 9,4 раза
Калі ж параўноўваць кастрычнік з такім жа месяцам мінулага года, то цана бульбы ў рознічным гандлі ўзрасла ў 66 разоў, а на каласных рынках — у 52, рэчгата цыбуля — адпаведна ў 53 і 37, яблыкі — у 116 і 49, морква — у 43 і 38 разоў.	
Такі ж імклівы рост цен і на нехарчовых таварах. У прыватнасці, на:	
бязлізнавы трыкатаж	— 29,5 раза
верхні трыкатаж	— 15,3
бытавыя электрапрыборы	— 11,8
мужчынскае адзенне	— 10,9
жаночае і дзіцячае адзенне	— 9,6
Кошт платных паслуг узрос з пачатку года ў 11,4 раза, плата за электраэнергію — у 18 і газ — у 16,6 раза, пасажырскі транспарт — у 13,3. Падаралі ў 14,2 раза птушкі ў санаторыі і дамы адпачынку. У параўнанні з дзесяціцімі месяцамі мінулага года кошты будматэрыялаў узрос у 31,3 раза. З іх на цэмент — у 25,8 раза, сценвавы матэрыялы — у 31,1 і на дэталі з драўніны і пліт — у 33,6 раза.	
А цяпер прычыню, у колькі разоў павялічыўся за гэты перыяд ваш асабісты заробак. А нам жа ўвесь час гавораць, што рост цен павінен адпавядаць росту зарплат.	

■ Парламент: дзень за днём

СЛУХАННЕ ЗАКОНА АБ ПРЭЗІДЭНЦЕ АДКЛАДЗЕНА

2 снежня парламент зрабіў спробу пачаць слуханне законапраекта «Аб Прэзідэнце Рэспублікі Беларусі». Яго распрацоўка пачалася па рашэнню Вярхоўнага Савета, які ўключыў гэтае пытанне ў парадак разгляду шаснаццатай сесіі.

«Працуючы над законам, мы, перш за ўсё, зыходзілі з таго, каб напоўніць больш канкрэтным юрыдычным знісам палажэнні Канстытуцыі аб прававым статусе і паўнамоцтвах прэзідэнта, характары і механізме яго ўзаемаадносін з іншымі галінамі дзяржаўнай улады, палітычнымі партыямі і грамадскімі аб'яднаннямі», — адзначыў Уладзімір Леўчык, прадастаўляючы падрыхтаваны Камісіяй па дзяржаўнаму будаўніцтву законапраект.

Ён паведаміў, што ў камісію паступіў таксама альтэрнатыўны праект прэзідэнта. На думку старэйшай камісіі, другі праект канцэптуальна не дадае нічога новага ў варыянт камісіі, а некаторыя яго артыкулы ідэнтычныя нормам Канстытуцыі і працуючым камісіі. У той жа час, на думку Уладзіміра Леўчыка, паміж праектамі ёсць і некаторыя адрозненні. Так, напрыклад, разыходжанні датычаць месца і функцыі Савета Бяспекі і Адміністрацыі Прэзідэнта. У прыватнасці, парламенцкая камісія лічыць неабходным, каб савет Савета Бяспекі зацвярджаў прэзідэнтам, але паўнамоцтвы СБ вызначаліся Вярхоўным Саветам. Прапануецца, што Савет Бяспекі ажыццяўляе сваю

дзейнасць у адпаведнасці з асноўнымі напрамкамі ўнутранай і знешняй палітыкі, ваеннай дзейнасці, якія вызначаюцца Вярхоўным Саветам. Згодна з альтэрнатыўным варыянтам, «Савет Бяспекі Рэспублікі Беларусь з'яўляецца вышэйшым калегіяльным каардынацыйна-палітычным органам, створаным у мэтах вызначэння палітыкі рэспублікі ў галіне бяспекі, абароны і ваеннага будаўніцтва, абароны суверэнітэту, правоў, свабод і бяспекі грамадзян, забеспячэння ўнутранага правапарадку і барацьбы са злачыннасцю. Састаў Савета Бяспекі, а таксама палажэнне аб Савете Бяспекі зацвярджаюцца прэзідэнтам».

Якому ж варыянту дадаць перавагу, прыняць за аснову, дэпутаты корпус так і не вырашылі. Высветлілася, што прадастаўляў законапраект прэзідэнта ў даны момант няма каму. Аляксандр Лукашэнка адсутнічаў на сесіі ў сувязі з выкананнем дзяржаўных абавязкаў. І, як паведаміў дэпутат Анатоль Лябедзька, Аляксандр Рыгоравіч папрасіў не разглядаць гэтае пытанне без яго ўдзелу. Абмеркаваўшы сітуацыю, Вярхоўны Савет прышоў да вываду прыпыніць слуханне.

Па прапанове шэрагу дэпутатаў быў прыпынены таксама разгляд законапраекта «Аб свабодных эканамічных зонах». Паўтара месяца таму назад пасля бурных аббатаў ён быў прыняты ў першым чытанні. Аднак, як паказала галасаванне, дэпутаты так і не вызначыліся да канца: патрэбны ці не Бе-

ларусі свабодныя эканамічныя зоны? Некаторыя лічаць, што свабодныя эканамічныя зоны — адзін з элементаў унутранай і знешняй палітыкі дзяржавы. Ключавыя моманты гэтай палітыкі Вярхоўным Саветам пакуль не вызначаны, і таму ў данай сітуацыі будзе нелагічна пачынаць з прыватнай праблемы. Дэпутат Уладзімір Новік выказаў думку, што вышэйшы заканадаўчы орган не павінен устанаўліваць імгненныя для замежных інвестараў у той час, калі дыскрымінацыя падвяргаюцца суб'екты гаспадарчай дзейнасці рэспублікі. Дэпутат Сяргей Палкоў падкрэсліў: для таго, каб узодзіць рыначныя адносіны, трэба развязаць рукі сваім прамыслоўцам, даць магчымасць прадпрыемствам працаваць на поўную магутнасць, знізіўшы падаткаабкладанне для беларускіх вытворцаў. Вынікам гэтых дыскусій стала прапанова, каб Камісія па міжнародных справах і знешнеэканамічных сувязях яшчэ раз прапрацавала над законапраектам.

Вярхоўны Савет разгледзеў і прыняў законы «Аб ветэрынарнай справе», «Аб ахове і выкарыстанні жывёльнага свету», «Аб аўтамабільных дарогах». Унесены змяненні і дапаўненні ў заканадаўства аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Наступнае пленарнае пасяджэнне Вярхоўнага Савета адбудзецца 19 снежня.

БЕЛІНФАРМ.

Крымінал

ЗАЛАТАЯ ЛІХАМАНКА

Бандыцкі налёт учынены на кватэру бухгалтара малага прадпрыемства ў Са-вецкім раёне сталіцы. Тры грамадзян уламавалі дзверы. Не стаў перашкодай для ажыццяўлення злачыннай задумкі і хлопчык-дзевацікланік, сын гаспадароў — яго бязлітасна ўдарылі металічным прадметам па галаве. Мэта візіту, як высветлілася, — завалодаць залатымі рэчамі. Што, на жаль, налётчыкам і ўдалося ажыццявіць.

У Барысаве — такое ж злачынства. Пашырпела маладая жанчына, якая знаходзіцца ў дэкрэтным водпуску. З пашырпелай абышліся без фізічнага насілля, забралі толькі шэсць залатых вырабаў. Мясцовыя пінкертонны абыякавы злавіль грабнікі, «на кручку» ў іх падазраваемы саўдзельнік.

НЕГАБАРЫТНАЯ АВАРЫЯ

«Жыгулі» адцяпелі ад магутага «КраЗа» быццам пушынка. З імі пасажыраў у жыках засталіся тры. Ды і тыя з цяжкімі траўмамі трапілі ў бальніцу.

Што ж здарылася на трасе недалёка ад вёскі Зарэчча Бярозаўскага раёна? Шафёр Мінскай ПМК-150 трэста «Спецсельбуд» вёз негарадзінны груз. Пры сустрэчным раз'ездзе зачэпіў «Жыгулі». У прынцыпе — стандартная дарожная сітуацыя, але, відаць, нездарма кажучы: ад смежнага да трагічнага — адзін крок.

У ПАКЕЦЕ ТЫМ ЛЯЖАЛА... БОМБА

Знаходчы віз-прэзідэнт акцыянерна-вытворчай фірмы яўна не ўзрадаваўся — пад дзяржаву ў паліцэйскім пакце ляжала... выбуховая ўстаноўка. Хоць самаробная, але ад гэтага не менш небяспечная: надзіскона дзеяння, сілкавалася ад батарэйкі. У Савецкім райадзеле міліцыі, куды зварнуўся за дапамогай сталічны бізнесмен, не адважыліся забраць бомбу. Гэтую нягледзімую задачу выканаў падпалкоўнік А.Староў, начальнік штаба грамадзянскай абароны раёна. Выбуховая ўстаноўка накіравана спецыялістам для даследавання.

ДОЛАРЫ НА РУБЛІ — НЕ ГЛЕДЗЯЧЫ

Сума заявілася здалека для дырэктара малага прадпрыемства. Ён меў намер абмяняць 96 мільёнаў «зайшоў» на «заяленыя». Значыліся і кліенты. Калі сабраліся на кватэры па вуліцы Несцерава, каб ажыццявіць графічны план, здарылася непрыемнасць. Выкарыстоўваючы славу перавагу і не жадаючы раставяцца з доларамі, «кліенты» вельмі спакойна забралі мільёны, хупенькі і паспяховы зніклі. І сапраўды, цупер работы ў сышчыкаў Заводскага раёна — на мільёны.

БЕЛІНФАРМ.

Нядрэны ўраджай вырашчаны на «белайнай ніве» тым сажалкавай рыбы: карпа, таўсталоўка, пчупака, плотвы, карасёў. У асноўным прадукцыя пастаўляецца да стала мінчан.

НА ЗДЫМКУ: загадчык участка №1 Уладзімір АХРАМЕЙКА.

Фота Анатоля Басова.

Канстанцін ПРЫЕМКА.

■ Погляд ад зямлі

ЗАСЕЯНАЯ НІВА ДЫ ЗАКАЛАСІЦЦА

Турбаза «Нёман», якая размясцілася ў малікунінцы кукуі аднайменнага калгаса Стаўбцоўскага раёна, стала месцам правядзення двухдзённага семінара кіраўнікоў гаспадарак вобласці, які быў арганізаваны па рашэнню прэзідэнта абласнога Савета калгасу і абласной арганізацыі Саюза агра-рарнікаў. Семінар праходзіў як мерапрыемства на паўднёвым узбярэжжы да маючых адбыцца ў наступным годзе выбараў у Вярхоўны Савет.

Той факт, што ў рэспубліцы ёсць сілы, якія штурхнуць наш аграпрамысловы карабель на рыф з мэтай поўнага развалу, сёння ў прадаўнікоў вёскі не выклікае сумнення. Але гэты курс — гэтак жа адназначна можна сказаць — вёска не прымае. Таму на парадак дня семінара і былі вынесены самыя актуальныя, з пункту гледжання вышэйпавяшчанага прэзідэнта, а таксама Аграрнай партыі Беларусі, пытанні: аграрная рэформа і шляхі выхаду АПК з крызісу (дакладчык — сустаршыня Аграрнай партыі Беларусі, член-карэспандэнт АН РБ, доктар эканамічных навук С.Г.Шароўскі), Канцэпцыя развіцця вёскі ў сучасных грамадска-палітычных умовах (дакладчык — доктар філасофскіх навук, прафесар І.К.Галко).

Пра задачы аграрнікаў вобласці ў сувязі з надыходзячымі выбарамі ў Вярхоўны Савет рэспублікі гаварыў сакратар Палітсавета Аграрнай партыі В.С.Яфімаў. Бачанне шляхоў рэфармавання АПК кіраўніцтвам абласельска-харча (а значыць, і кіраўнікі Мінсельгасхарча, улада рэспублікі) выказаў намеснік старэйшай абласнога камітэта па сельскай гаспадарцы і прадуктах харчавання А.В.Русак. Свой вошты пошукі рацыянальных шляхоў рэфармавання ўнутрыгаспадарчых узаемаадносін у калгасе асвятляў старшыня калектывнай гаспадаркі добраахвотна аб'яднаных сялян «Палачаны» Маладзечанскага раёна А.У.Мучніцкі.

Зразумела, што шматгранная праблема, якая стаіць перад аграрнікамі вобласці, ды і рэспублікі ў цэлым, не магла не выклікаць разнастайнасці падыходаў да яе разгляду, неспадзявана вывадаў. І ўсё ж дакладчыкі С.Г.Шароўскі, І.К.Галко, В.С.Яфімаў, а таксама практычна ўсе выступылі ў абмеркаванні пастаўленых пытанняў (як у першы, так і ў другі дзень) былі аднадушныя ў тым, што калгасы, які форма гаспадарання на зямлі, не з'яўляюцца сабе. Іх калектывы самі знойдуць рацыянальныя шляхі перабудовы і развіцця сваіх унутраных і знешніх узаема-

адносін. Справа ў тым, што, працуючы ў калгасе, вясковы чалавек значна лепш сацыяльна (а пенсіянеры — матэрыяльна) абаронены, чым аднаасобнік. Калектывная гаспадарка мае больш шырокія магчымасці для дынамічнага развіцця і ў рыначных умовах. Разумнае людзьмі гэтай акалічнасці стымулюе дысцыпліну працы.

Гаворачы пра зямлю, дакладчыкі і выступылі выказвалі практычна аднадушнае разуменне неметазгоднасці падзелу сельскагаспадарчых угоддзяў калгасу. Асабліва ворушы. Нават не таму, што згодна з існуючым заканадаўствам зямля з'яўляецца дзяржаўнай уласнасцю. Самі сяляне прызнаюць, што некалькі значна лятэй было яе абатуліць, чым сёння раздзіліць. Падзел, калі ён пачнецца, не абяздэда без самых цяжкіх узрушэнняў у вёсцы, якія будуць мець негатывныя вынікі для некалькіх пакаленняў.

У другі дзень работы семінара размова зайшла і пра яго вынікі. Было выказана меркаванне, што семінар прынёс бы яшчэ больш карысці, калі б быў прыняты яго падагульняючы дакумент. Разглядаючы гэтае пытанне, прысутныя сыходзілі на думку, што сёння аграрнікі вобласці маюць такі дакумент. Гэта апублікаваная ў «Мінскай праўдзе» (№97, 98, 100, 101, 103 за г.г.) Канцэпцыя развіцця вёскі.

Станоўчым вынікам работы гэтага скоду аграрнікаў трэба прызнаць і тое, што ўсё, што на ім прысутнічаў, вынеслі да сябе непахіснае разуменне неабходнасці адназначна аграрнага руху як найбольш канструктыўнай паліты ў нашым грамадстве з шырокімі масамі працоўных не толькі ў вёсцы, але і ў горадах, бо гэта — найбольш рэальны шлях перамогі Аграрнай партыі Беларусі на маючых адбыцца выбарах у Вярхоўны Савет рэспублікі.

Іван АБАБУРКА, аглядальнік «Мінскай праўды».

Не паспелі падпісацца на "Мінскую праўду"?

Не хвалойцеся — падпіска на яе прадоўжана да 20 снежня

Падпіска на рэспубліканскія выданні завершана. Мы ж вырасцілі прадукцыю яе на «Мінскую праўду» да 20 снежня. Лёвым, што жыхары сталічнай вобласці і горада Мінска павінны мець пад рукой выданне, якое рэгулярна трывае ў курсе падзей на Міншчыне, у Беларусі.

Калі вы не хочаце застацца без вернага сябра і дарэчы, то зайдзіце на пошту і выпішыце «Мінскую праўду». Падпіска чына на 6 месяцаў — 7,200, на тры — 3,600, на адзін месяц — 1,200 рублёў. Індэксы газеты — 63923.

"Мінская праўда" — газета для вас і пра вас

... А цягнікі хадзілі

Ні на хвіліну не парушыўся графік руху цягнікоў у раёне станцыі Барысаў, хоць прычына для гэтага была больш чым уважлівая.

Выпадкова ля самага чыгуначнага платна былі знойдзены міны ад савецкіх мінамётных часоў Вялікай Айчыннай вайны. Гадаць, адкуль яны тут з'явіліся, работнікі магістралі не сталі, выклікалі сапёраў.

Група размініравання маёра Сяргея Баліцкага за некалькі гадзін пералапіла тры тунты і вынала 183 артылерыйскія снарады і міны рознага калібру. Сапёры працавалі настолькі ювельніра і надзейна, што чыгуначнікам не прышлось уносіць непадатнае харчаванне ў графік руху цягнікоў, які на гэтым участку вельмі інтэнсіўны.

Дызентэрыя ў садку

Напрыканцы мінулага тыдня ў Барысаўскую інфекцыйную бальніцу паступіла апазу 27 дзяцей і нянечка з дзіцячага сада №45 з дыягназам «вострае кішчачнае захворванне». Некаторыя дзеці былі дастаўлены ў лячэбную ўстанову ў цяжкім стане, таму мясцовым медыкам даводзілася літаральна змагацца за жыццё і здароўе юных пацыентаў. На дапамогу гарадскім урачам неадкладна прыбылі спецыялісты са сталіцы, а Міністэрства аховы здароўя выдзеліла гораду патрэбныя медыкаменты.

Як паведаміў галоўны ўрач гарадскога цэнтру гігіены і эпідэміялогіі Аляксандр Спіроў, дзякуючы апэратывнаму правядзенню неабходных лячэбна-прафілактычных мерапрыемстваў сітуацыя ўдалося стабілізаваць, стан здароўя хворых палепшаўся. Прычынай масавага захворвання дзяцей спецыялісты лічаць парушэнне правіл санітарна-гігіенічнага рэжыму па харчоблоку дзіцячай установы, а ўзбуджальнікам хваробы стала дызентэрыяльная інфекцыя.

Мікалай ЧАПЕЙ.

■ АПК і рынак

Сёння лічыць не сталіняў, асабліва калі яны канстатуюць нейкія пазітывныя з'явы ў нашым далёкім ад становага ідэалу жыцці. Вось чаму старшыня калгаса "ХХІ" з'езд КПСС" Генадзь Мециславіч Кучко называе іх са зразумелым гонарам. Дык вось: урадавай збожжавых — 40,2 цэнтнера, караняплодаў — больш чатырохсот, бульбы — 202, гадавыя ірды малака на карову — 4 тысячы... Пералік гэты можна прадоўжыць. Ажметна тое, што ўсе асноўныя вынікі сельскагаспадарчага года — лепшыя ў Вілейскім раёне. А добрыя вынікі — значыцца, добры кіраўнік. Магчыма, таму Генадзь Мециславіч як аднаму з лепшых старшын вёскі выпала ўдзельнічаць у вывучэнні практычнага вопыту ўкаранення новых форм гаспадарання ў калгасе "Камінтэрн", што на Магілёўшчыне.

Аб гэтай пазіцыі, аб тым, куды сёння ідзе калгасны лад і да чаго прыйдзе, — тутарка нашага карэспандэнта Марыя Кузавікіна са старшынёй калгаса "ХХІ з'езд КПСС" Вілейскага раёна Генадзем Кучко.

— Вы называлі лічыць, якія сведчаныя аб тым, што пазітывна калгаснага лад у нашым вёсцы. У такім выпадку, ад каго і ад чаго ён залежыць?

— Гэта даволі-такі аб'ёмнае пытанне. Каб пералічыць усе фактары, што ўплываюць на вытворчасць, вам паперы не хопіць. Але галоўнае — людзі, правільны падбор іх і расстаноўка. І тут нічога новага нам не прыдумайце. Я, напрыклад, смею маю сказаць, што спецыялісты ў нас — на вышэйшым узроўні. Цалкам даяраю ведам і вопыту галоўнага агранома Віктара Драгулюскага, галоўнага інжынера Анатоля Кавалёна, галоўнага энергетыка Мар'яна Садуюскага.

— Не ведаю, наколькі сучасным з'яўляецца ваш пункт погляду. Сёння ўсё больш заклікаюць даверчыцца вёскай мударасці сельскай, яго інтуіцыі, геніюм вопыту. Магчыма, дайце сельскаму зямлю, а ён ужо сам ён распрацаваў са сваёй умовна і разумна...

— Ніколі не клапаціўся аб тым, як ацэньваць пазіцыю іншых. Бо куряныя сапраўды ўвасемьліваюць. І вынікі сельскагаспадарчага года гавораць самі за сябе. Пакуль мы вядзем размову аб буйной вытворчасці, якой і з'яўляецца калектыўная гаспадарка.

— Памятаю, гады з два назад мы з вамі сустракаліся і таксама гаварылі і аб лесе зямлі, і аб перспектыве развіцця калгаса. Былі ў вас думкі стварыць на яго месцы акцыянернае таварыства, а калгаснікаў зрабіць акцыянерамі.

— Гэтыя ваганні былі спевадзівай данай моладзі. І спробы знайсці пралаз у палітыцы фермерызаванай сельскай гаспадаркі, якую нам імкнуліся наваздаць на скорую руку перабадаваўшы, палітыкі.

— І сёння вы адзілі ад тых настрояў?

— Лічу, што ў нас пакуль мяняць нічога не трэба. Гаспа-

дарчы разлік, на яго ў нас пераведзены ўсе вытворчы падраздзяленні, робіць сваю справу. Людзі ўмеюць лічыць калейку, людзі ведаюць, што іх набытак залежыць толькі ад вынікаў. Вось і ўся тут мудрасць. На гэты час самая пры-

публікі распрацаваў праграму стабілізацыі і развіцця агракомплексу і рынку прадуктаў харчавання на пачатку года. Яна яшчэ не зацверджана Кабінетам Міністраў і не падмацавана заканадаўча. Але на месцах

бытковае для калгаса — вытворчасць малака. Тут мы маем жывую калейку. А вось вытворчасць свініны для нас нявыгадная. І гэта ў гаспадарцы, якая мае разрадактарны свінгаводчы комплекс. Ён некалі быў разлічаны на 24 тысячы галоў парсят у год. Цяпер мы дайшлі толькі да сямі тысяч. І вымушаны пастаянна скарачаць вытворчасць. Няма грошай у гаспадарку. Не ідзе наш тавар. Ды і цэнавая палітыка, пра якую мы літаральна крычым на ўсіх скрыжаваннях. А дзе карысць? Чацвёртага лістапада прадалі мясакамбінату 10 тон свініны, а пятага — цэны выраілі. Страцілі мільёны. Крыўдна? А што рабіць?

— А вам не здаецца, што жаданага нарынку ці дакладней проста не ўдасца? Горды этапа не вытрымае. І тады непазбежны сацыяльны выбух...

— Мы не прарокі. Але ўсё ж можа быць. Ужо сёння гаворыць абмяжованая набываць мёла, алёнае, абукат, абыходзіцца мінімумам. Грошы ідуць на харчаванне. Цяжка ўявіць, што і яно можа стаць не па кішэні...

— Мінсельгасхарч рэ-

карыстання толькі хацяў ды падварак. І ўвесь гэты час ён працаваў за працэдні, мізэрную натураліт.

— Вось гэта і крыўда. Крыўда, калі нас называюць чырвонымі памешчыкамі і думайце, што мы баімся страціць кіраўніцкі пасад. Мы проста душой хварэем за сельскай, якую калгас заўсёды быў апорай. Які б ні быў старшыня, а да яго ідзе бабуля па кая, паліва, матэрыяльную падтрымку, калі кладзе ў дамавіну кагосьці з блізікі.

— Палітычна і эканамічна свабодны сельскай — ёсць у праграме такі тэзіс, як канцэпцыйная мэта рэалізацыі намічанай палітыкі. Гучыць даволі-такі дэкларатывна.

можна сказаць, узорнай гаспадаркі. Што ўзялі з яго час ён працаваў за працэдні, мізэрную натураліт.

— Узбройвацца, скажу вам шчыра, асабліва няма чым. Гаспадарка прыгарадна. Таму ў шасцісот працуючых большасць — наёмныя работнікі, гараджане. Яны карыстаюцца тым метадом арганізацыі працы, ад якога мы некалі адмовіліся.

— Памітаеце, разгалінаваная сетка кааператываў: кааператывы жывёлагадоўчы, забеспячэння, перапрацоўчы. Кожная брыгада — кааператыв. Адзін аднаму прадуюць, адзін у аднаго купляюць... Пра гэтых кааператывах — кааператывы пасадзілі: швейны, сталарны, зверагадоўчы. У іх працуюць гараджане. Аформіліся пры калгасе, каб не плаціць падатак дзяржаве.

— Я, напрыклад, не разабраўся, якая ў калгасе заробная плата. Пры знаёмстве старшыня сказаў: 150 долараў. Аказалася, гэта ў яго.

Клуб прадзілі, дзіцячы сад закрылі, школе не дапамагалі. Аласобнае ад сацыяльных праблем, па ўсім відае, становіцца небяспечнай модай часу. Магчыма, так лягчы выжыць. Але інстантны выжыванне больш уласцівае неразумным істотам. Чалавек жа павінен яшчэ думаць, як жыць. Асабліва той, які надзелены пэўнай уладай і паўнамоцтвамі.

— Ёсць думка, што 20 працэнтаў гаспадарак абанкруціцца ўжо к новаму году: астатнія — да ясныя. Я не разумю, што такое калгас-банкрут. Вернемся да саракавых гадоў? На руках пойдзе інвентар, фермы, жывёлы... Але як гэта будзе практычна рабіцца? Прапанавана праграма толькі з'яўляецца. 3-га адсутнасці аднаведнай заканадаўчай базы не лічыце проста немагчыма прыняць. А жэць людзьм трэба сёння. І ў нешта верыць, на нешта спадзявацца...

— А давайце не ўпадаць у паніку. Гаварылі, гэтай вясной не пасеемся — пасеемся. Гаварылі, восенню не ўбярэмся — убярэмся. Будучы нейкія крыды, знойдзена ў дзяржаве разумныя галовы — выжывем. Мы яшчэ не ведаем да канца, які запас трываласці ў нашых калектыўных гаспадарак, які патэнцыял жывёлагадоўчы і практызму ў нашых людзей.

ВЫХАД МОЖНА ЗНАЙСЦІ,

калі ёсць у гэтым зацікаўленасць

Раней з канвеера Прыямінскага рамонтнага завода штомесця сыходзілі да сотні капітальна адрамантаваныя трактары "Т-150". А сёння за тры кварталы іх паступіла на рамонт усяго толькі каля шасці дзясяткаў. Падзенне аб'ёму асноўнай вытворчасці пачалося на падпрямстве не сёння. Яшчэ год-паўтара таму назад перад адміністрацыяй пастала дзіла: скарачаць кадры ці шукаць для іх новую работу? Дырэктар Віктар Мікалаевіч Радзюк сам жыў у Лошыні і добра ведаў, што знайсці яе ў пасёлку людзям будзе немагчыма. Ды і ўвогуле разбураль калектыў па-за праходнай краснае спецыялістаў проста не было, а выхад знайсці. Ён бачыўся ў пашырэнні асартымента выпускаемых прадпрыемствам тавараў народнага спажывання, у распрацоўцы і асваенні новых відаў прамысловай прадукцыі.

— Мы заняліся металапрацоўкай і штампоўкай, — расказвае галоўны інжынер завода Анатолий Кукін, — а таксама асваеннем пагрузачных машын і механізмаў па распрацоўках канструктараў з Краснадарскага краю.

Яны аргатуюцца з трактарамі "МТЗ-80/82" і маюць некалькі зменных рабочых органаў. Так, напрыклад, вільны захоп можа вырабляць установа для пагрузкі сена, салома, сенажу і сіласу. Асобныя вільны прыставак для пагрузкі рулонаў. Грыф пераключаны для сыпкіх грузаў. Ёсць спецыяльнае прыставак для пагрузкі-разгрузкі лесу і плазматрыялаў. Такіх машын ужо выраблена каля сотні. Разам з тым вядуцца работы па ўкараненню ў вытворчасць прычэпнай пагрузачнай машыны. Заводскія канструктары распрацавалі прычэп з маніпулятарам.

Пасляпова прайшоў выпрабаванні і добра зарэкамендаваў сябе ў рабоце ўніверсальны чысельны аргат "АЧУ-2,8", які наведваецца

таксама на трактары "МТЗ-80/82". Сфера яго прымянення — рыхленне глебы і культываванне зялёна, раздзяка паша шматдольных траў, нарэзка трабаванне пасеваў з апрацоўкай даўжыняе барабаннае пасеваў з апрацоўкай глыбы ў мікрадоўж, ачыванне бульбы. Для гэтых відаў работ аргат камплектуецца наборам зменных лап. Праходзіць выпрабаванні прычэпны інвентар для трактара "МТЗ-220".

Варта адзначыць, што рамонтнікі доўгі час падтрымліваюць дэлавны партнёрскі адносіны з мінскімі трактарабудавальнікамі. Яны вырабляюць для МТЗ масленныя радыятары, фільтры, выконваюць іншыя заказы. А апошнім часам такія ж партнёрскія адносіны ўсталяваліся і з Мінскім моторным заводам. Для яго ў Лошыні рыхтуецца вытворчасць павтрапаздаважчага тракту да рухавіку "Д-260", што ідуць на беларускія аўтобусы, а таксама дорожнабудавальніцкі тэхнікі каністра "Амкадор".

Праходзіць па цыхах завода, і не ўбачыў нічога незвычайнага; кожны быў заняты сваёй канкрэтнай справай. На адным участку збіралі адрамантаваныя трактары "Т-150", а на другім наведвалі на новы "МТЗ" вырабленне сваімі ж рукамі пагрузачнае прыставак. На складзе гатовай прадукцыі чакалі адпраўкі дэраапрацоўчыя станкі і каробкі перамены перадач для піларамы, фронтальныя пагрузчыкі і прыставак для траблэй лесу, каларыферы розных мадыфікацый, акучнікі, доследны ўзор аднарадковай бульбасаджалкі, акая, несумненна, знойдзены прымяненне ў фермерскіх гаспадарках.

Вырабляюцца на заводзе і тавары народнага спажывання — прычэпкі для балізны, дзярныя завесы. Асвоены выпуск фільтраў для ачысткі паветра і масла ў аўтамабілях "ГАЗ", "ВАЗ", "Масквіч", а таксама некаторых іншых патрэбных людзям рэчаў.

Мікалай ЧАПЕЦ.

У тым, што ўсе службы Навасіжскай райагпрагратэхнікі працуюць рытмічна, немалая заслуга дырэктара Галіны ПАВНЯК (на здымку).

Фота Анатоля ФРАНЧУКА.

■ Экалогія

ГАСПАДАР СЛОВА,

якое трэба разумець наадварот

У наш час знаходзяцца аматары перайначваць афарызмы Казімы Пруткава. Гэтыя людзі, так сказаць, прыставаюць іх да нашай рэчаіснасці. Ну вось, напрыклад, дырэктар калектыўнай гаспадаркі таварыства з абмежаванай адказнасцю "Паліфакт-агра" Я.Д.Будзінас. Вядомы афарызм «не вер вам сваім» ён цяпер вымаўляе так: «Не вер словам майм».

А прычына воль у чым. Дапаможная гаспадарка "Паліфакт-агра", якая зарэгістравана, як і патрабавана, у райвыканкоме, размяшчалася на плошчы 150 гектараў па тэрыторыі калгаса «Навалёныя», у вёсцы Піці. Дык вось, калі стала пытанне аб выдзяленні зямлі, кіраўнік гэтай гаспадаркі Я.Д.Будзінас клятвенна запэўніваў улады і прыродаахоўныя органы, што ўсе патрабаванні гаспадарання на зямлі, у тым ліку і экалагічныя, будуць ажыццяўляцца на вышэйшым узроўні.

Вядома, зямлю атрымалі. І вырашылі на ёй пабудавать лазню. Аднак праект трэба было ўзгадніць з раённай інспекцыяй па экалогіі. Яна не дала «згадэнне» на ўзвядзенне аб'екта. Па той прычыне, што лазню планавалася размясціць у прыбярэжнай зоне ракі Піці.

Кіраўнік гаспадаркі пайшоў на падман.

— Лазня нам не патрэбна, — заявілі яны. — Пабудуем гаспа-

— Пабудавалі... лазню. Ды яшчэ якую! Яе інтэр'ер нагадвае сапраўды палад, прастамы смротнаму ў які не трапіць... А пытаннем экалогіі — нуль увагі. Для сёкаў выкапалі звычайныя катлавы. Добра, што хоць пракалілі трубу да яго. Ніхто не клапаціцца пра утылізацыю шчы сёкаў. Таму шлах іх — прама ў раку.

Словам, тут праігнаравалі тое кардынальнае патрабаванне, што ўсялякае бытавое і гаспадарчае будаўніцтва ў прыбярэжнай зоне вадаахоўнага катэгорыя забаронена. І побач з лазняй узялі кухню, а калі яе ўтварылі звалку з ахдоау прадуктаў харчавання, бытавога смецця. І, прабачце, здаў у «эксплуатацыю» прыбыральна.

Ёсць і прыклады іншага характару. Так, каля 20 тон хлорыстага калію і 10 тон азотавыяшчыных угнаенняў захоўваюцца на непрыставаанай пляцоўцы побач з паніжэннем. Дажджавая вада змывае гэтыя рэчывы ва ўпадзіну. Адуць ім адзін шлах — у Піці. Гэта атручвае раку, прычынае шкоду яе насельнікам.

Можна толькі вітаць, што ў гаспадарцы займаюцца жывёлагадоўляй. Ёсць свая ферма. Дык вось, пры ўзгадненні праекта на яе будаўніцтва раённая інспекцыя па экалогіі прадпісала адначасова ўвесці і гняздовішча. Але дзе там: ферма ўжо пачынае разбурэння, а скаротка для гною і жывёлы як не было, так і няма.

А вось будаўніцтва катэджаў вядзецца поўным ходам. Тут ніякіх затрымкаў. Безумоўна, для гэтых патрэбны розныя матэрыялы. І кіраўніцтва "Паліфакт-агра" знайшло «высцё» са становішча: без узгаднення з адпаведнымі органамі ў водаахоўнай зоне адкрылі кар'ер.

Для вядзення будаўніцтва патрабавалі і шмат плазматрыялаў. І гэтыя пытанне таксама «вырашылі» без прамаўджання — пабудавалі і запусцілі дэх па перапрацоўцы драўніны. Але зноў з грубымі парушэннямі патрабаванняў экалогіі.

Вось і лічыце, ці можна пагадзіцца з абіяцаннямі кіраўніка калектыўнай гаспадаркі "Паліфакт-агра" Я.Д.Будзінаса на кошт таго, што ён будзе па-гаспадарску ахоўваць навакольнае асяроддзе, клапаціцца аб прынажэнні багаццяў прыроды

Іван ГРЫБКО,
начальнік інспекцыі
Пушавіцкага раёна па экалогіі.
Мікалай ГРЫГАРОВІЧ,
наш ниятатны карэспандэнт.

■ Прощу слова

ПОД ОДНУ ГРЕБЕНКУ

В последнее время много говорится и пишется о льготниках. Выносятся разные суждения, предложения и проекты. И приходится только удивляться тому, как легко и просто господа из Кабинета Министров нашли 44 миллиарда рублей для проведения в жизнь реформ. Они не постеснялись даже заглянуть в полупустые карманы инвалидов до войны. Похоже, это именно они "подсунули" молодому президенту информацию, что в республике более 5 миллионов льготников, и тем самым ввели его в заблуждение.

Создается впечатление, что господа, подливающие проект-предложение, даже не потрудились разобраться с проблемой льгот. Они собрали, как говорится, в одну кучу и льготы ветеранов, и должностные и служебные привилегии некоторых категорий граждан. И кричат на всю республику: пора их отменить!

Ветераны — люди неглупые, они прекрасно понимают, что республике трудно сегодня и нужно экономить буквально на всем. Но поступать при этом следует разумно и продуманно.

Сейчас в республике около 300 тысяч настоящих фронтовиков, примерно 200 тысяч человек, приравненных к участникам войны, но не служивших в действующей армии, около 1,5 миллионов ветеранов труда и Вооруженных Сил. И более 3 миллионов граждан,

преимущественно молодых, которые имеют привилегии, установленные постановлениями правительства и различными ведомствами. Так вот, на наш взгляд, было бы разумно в первую очередь упорядочить эти привилегии.

Что же касается льгот ветеранов войны, труда и Вооруженных Сил, то нет необходимости их отменять, потому что через два-три года они отпадут сами по себе, так как большая часть этих людей уйдет в мир иной. Люди старшего поколения, которые сегодня 70—80 лет, сделали все, что могли, для великой Страны Советов, для Республики Беларусь. И за это им следует низко поклониться.

И последнее. Уважаемый товарищ президент! Ветераны нашего города и района, как и всей республики, надеются на Вас. Так не допустите накануне великого и светлого праздника еще большего снижения жизненного уровня защитников родного Отечества. Было бы лучше, если бы Вы, а также Верховный Совет и Кабинет Министров нашли необходимые средства и достойно поблагодарили своих ветеранов в честь великого праздника — 50-летия Победы.

Михаил ФИЛОНОВ,
заместитель
председателя
Борисовского
городского
совета ветеранов.

Новы храм
асвяціў
Філарэт

Раней прыхаджанам Свята-Нікольскай царквы даводзілася праводзіць богаслужэнні ў памішанай былой школы-васьмігодкі. А вось нядзюна ў вёсцы Вялікая Ухалода Барысаўскага раёна адбылося асвячэнне новага храма.

Чын асвячэння святога храма праводзіў мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы экзарх усяе Беларусі. Яму дапамагалі благачынны Барысаўскай акругі праітэары Іван Місюк, сакратар епарыяльнага ўпраўлення іераніама Іаан і настаіцель Свята-Нікольскай царквы свяшчэннік Міхаіл Барашка. На богаслужэнні прысутнічалі прадстаўнікі ўлад горада і раёна, а таксама мясцовыя, якія садзейнічалі будаўніцтву святога храма.

ДОМ, ДЗЕ НАРАДЖАЕЦА ТВОРЧАСЦЬ

Творчыя працуючы людзі ў Мінскім раённым цэнтры культуры. У сельскіх клубках часта можна бачыць спецыялістаў па арганізацыі масавых святаў і канцэртнай дзейнасці Г.Я.Данскую, галоўнага хормайстра С.А.Карацкоўскага, рэжысёра Н.П.Піжы. Менавіта з іх дапамогай у вёсках раёна створаны дзясяткі калектыўна-мастацкай самадзейнасці, гурткі разнабы па дрэву, мастацкай вышыўцы, навак і інш. З 1969 года ў гэтым раёне працуе Алег Канстанцінавіч Янкоўскі. І з кожным з 56 станацальных калектыўнаў яго добра ведаюць: адны арганізуюць, другі перадаваць свой багаты вопыт, трэці суправаджаю ў гаспадарчых пасадках... Некаторым яго калектыўнаў прысвоена званне "народны".

— Заўсёды задаволены застаюся пасадкамі да такіх кіраўнікоў танцавальных калектыўнаў, як Ірына Палікевіч з Калодзішчаў, Тамара Жаўтоў з Чачкава, Ангеліна Суцкоў і Мікалай Халмаў.

(п. Лясны), Іна Карнішка з Анопаля, — гаворыць Янкоўскі. — Душа радуецца, што танцуюць у многіх і многіх вёсках, што наша слава "Сенніна" ездзіць па канцэртах па мяжу. Сталі дыпламантамі перадачы "Гэлемом" калодзішчанскія танцоры, чачкоўскага, рэжысёра Н.П.Піжы. Менавіта з іх дапамогай у вёсках раёна створаны дзясяткі калектыўна-мастацкай самадзейнасці, гурткі разнабы па дрэву, мастацкай вышыўцы, навак і інш. З 1969 года ў гэтым раёне працуе Алег Канстанцінавіч Янкоўскі. І з кожным з 56 станацальных калектыўнаў яго добра ведаюць: адны арганізуюць, другі перадаваць свой багаты вопыт, трэці суправаджаю ў гаспадарчых пасадках... Некаторым яго калектыўнаў прысвоена званне "народны".

Робатнікі цэнтры сабралі багаты відэаматэрыял, вядуць картатэку запісаў народнай творчасці. Да правядзення семінараў з калектыўна-мастацкай самадзейнасці і прадастаўляюць падтрымку ўніверсітэцкай културнай іспытатцы праблем культуры. Такія сустрэчы спадарожнічаюць іспытатцы.

Марыя МАЦЕЙКА.
НА ЗДЫМКУ: інтэр'ю на сцэне баро Г.Я.Данскага.
Фота
Аляксандра РУЖЭЧКІ.

У ГАРАЖЫ гарадской управы адну з груп падпольшчыкаў арганізаваў Эрнст Якіменка. Гэта быў практыкаваны чалавек, адзін з нямыго ў падполлі, хто меў прафесійную падрыхтоўку разведчыка і навыкі работы такога кішталю — да вайны Эрнст Іванавіч працаваў памочнікам начальніка разведдзела ў штабе 3-й арміі. Са жніўня па лістапад 1941 г. знаходзіўся ў палоне, потым уцеў, легалізаваўся ў Мінску. Забыў «аўсайс» на імя Пархавіча Архіпа Іванавіча і ўпалаваўся на працу тэхнічным кіраўніком у транспартнай канторы гаспадарчага аддзела гарадской управы.

У склад групы, якую ў хуткім часе ён здолеў арганізаваць, увайшлі С.З.Анікін (дзяснеччара гаража), а таксама былыя ваеннаслужачыя, уцекачы з палону: П.П.Лычак, Б.У.Пегучу, І.М.Стоцкі, І.Кучмель, Ф.Фурсеў, Я.Дробат і іншыя, што працавалі ў гаражы на розных пасадах. Эрнст Якіменка, маючы прафесійны вопыт разведчыка, валодаўчы падыходам да людзей, хутка завязаў патрэбныя сувязі ў асяроддзі жыхароў Мінска, прыцягнуў іх да падпольнай барацьбы. Арганізацыйна група складалася ў снежні 1941 г., распачаўшы падрыхтоўку работу супраць немцаў.

У 1942-1943 гг. Эрнст Якіменка і яго таварышы ўсталявалі сувязь з Мінскім падпольным ГК КП(б)Б, пачаў партызанскімі атрадамі і брыгадамі, спецагентам С.В.Шушова. Перадавалі ў лес зброю, медыкаменты, адзенне, харчаванне. У адну з партызанскіх брыгад група ў 1943 г. адправіла 550 кг солі, 300 метраў тканіны, 1,5 т круп. Разам з гэтымі грузаў на дваццаць аўтамабільных у лес выехалі і некаторыя падпольшчыкі, якім пагражала небяспека. Дагледзілі немцам ды-

версіямі. У 1942 г. Эрнст Якіменка разам з М.К.Каржаневым спалілі тры варожыя вагоны з амуніцыяй, падпалілі склад бензін на вуліцы Талстога, разам з А.Ф.Ардэнтам спалілі гараж арганізацыі "Тот". У 1943 г. група ўзарвала млын і вайсковую пяхоту.

Маючы прафесійны вопыт

ся, аднак, што неасцярожнасць праймаў і нават кіраўнікі разведкі партызанскіх брыгад і атрадаў.

У данаснем у 2-ю Мінскую брыгаду 27 чэрвеня 1943 г. "Вельер" пісаў аб абурэнні: "...Ніколі не патрэбна пісаць на канверце ніякага адраса, прозвішча, імя і імя па бацьку. У змесце пісьма павінна быць

супраць падпольшчыкаў дзейнічае агульная фашысцкая спецслужба, якім увагу ўдзяляю контрразведвальнай работе, выкрываю такіх людзей, засланых у транспартную кантору і гараж гарадской управы. Кагосьці змаглі ўжыць і нейтралізаваць, найбольш актыўна "сексота" вывезлі за горад і знішчылі.

Страты ў жорсткай, закрывай барацьбе, аднак, не бываюць толькі з аднаго боку. У рэшце рэшт гітлераўцы здолелі выйсці на групу "Вельера".

Спачатку арыштавалі агранома Я.В.Ісаева разам з жонкай. Іх падпольшчыкі яшчэ змаглі выратаваць — за хабар ахоўнікі далі магчымасць уцячы, з'ехаць з горада. Але ўжо наступны ўдар быў вельмі цяжкі. Патрамаўшыся да вясны 1944 г., Эрнст Якіменка ўсё ж не пазбегнуў праваду. У маі 1944 г. частка падпольшчыкаў на чале з "Вельерам" была скопленая. Кіраўнік групы загінуты ў СД у апошнія дні акупацыі. Міхаіла Нікановіча выслалі ў канцлагер на тэрыторыю Германіі, дзе ён і памёр. Такі ж лёс напаткаў Якава Дробата. Ганна Януш-коўская прайшла праз пекла Асвенціма і ў 1945-м вярнулася дамоў.

Астанія, што ўваходзілі ў групу, пад кіраўніцтвам Сяргея Анікіна прайшлі праз пекла Асвенціма і ў 1945-м вярнулася дамоў. Дні вызвалення сталіся таксама трагічнымі. Сяргей Зосімавіч Анікін быў забіты 7 ліпеня 1944 года ў баі, калі праз ваколіцы Мінска прабіваўся на захад нямецкай групой, што вырвалася з Мінскага "кацла". У партызанскай загінуты Іван Мастоўскі, Рыгор Савіцкі, Леанід Мурашкін. Федар Фурсеў адыў сваё жыццё на фронце, у 1945-м.

Уладзімір КУЗЬМЕНКА, кандыдат гістарычных навук.

"ВЕЛЬЕР" І ЯГО СЯБРЫ

разведчыка, Эрнст Якіменка падпольныя міншчак — "Вельер" — надаваў вялікую увагу канспірацыі, захаванню людзей. Сам ён, паводле ўспамінаў тых, хто яго ведаў у перыяд акупацыі, заўсёды трымаўся адасоблена, як начальнік — пашліва, ніхто не мог запоздыць яго ў непальнасці да акупацыйных улад. Жыць яму давялося ў доме, дзе пасялілася нямецкая паліцэйская, іншых падручных і прыхільнікаў немцаў, неаднойчы прыходзілася абвясціць падарэзанні і даносы. Па аднаму з даносаў у ліпені 1942 г. кіраўнік групы нават пасадзілі на месцы ў турму СД. Сапраўдных доказаў, аднак, у гітлераўцаў не было, яго выпусцілі, прымушвалі да 1943 г. штодзённа адназначна ў СД, потым — штомесечна.

Хадзіў, як кажуць, па лязу брытаў. Аднак з цяжкай сітуацыяй выйшла, гэтак жа вучуць і іншыя. Вучуць найперш за ўсё канспірацыі, асцярожнасці, пралічвання наперад хадзі. Невыкананне гэтага вяло да прараваў, распраў над партызётамі. Здаралася

толькі мянушка, па якой лавадзасць, што гэта табе. Усе адрасы, прозвішчы, імяны павінны трымацца сувязнымі ў галаве. Тады пры выпадку арышту ён не будзе мець пры сабе ніякіх доказаў, нічога таго, што прывядзе да выкрыцця. Трэба ўстанаўліваць паролі, каб ведаць, што я маю справу з чалавекам менавіта ад вас, а не падстаўным. Дзяўчына ваша перадала пакет маёй жонцы, якая прылягла, аднак здзіўлялася, што на канверце напісана маё імя і імя па бацьку. Гэта добра, што мая жонка аддана і наш чалавек, аднак ёсць жа жонкі, якія прадаюць сваіх мужоў. За гэта атрымліваюць ад СД за кожную галаву 3000 рублёў, 100 штук цыгарэт і літр гарэлкі. Такіх выпадкаў у Мінску я ведаю чатыры... Я буду праціць больш майго адраса, прозвішча, імя і імя па бацьку не пісаць і не даваць сувязных запісак. Сувязным трэба транзіраваць свае галовы, усе запамінаць і нічога не забываць.

Як прафесіянал Э.І.Якіменка разумее, што

Актуальнае інтэрв'ю

ЦІ ПІЦЬ ГАНДЛЯРАМ ГАРЭЛКУ У ХРАМЕ?

Хто толькі за апошнія дзесяць год не браўся накарміць народ. Памятаеце Абалкіна: "Не накарміць народ да восені — перабудова можна лічыць скончанай!" Мінскіх правадары, а народ усё тужы і тужы зацягваю паясы. Восе ўжо і дзяржава ў нас самастойная, ды сямейшыя ад гэтага не сталі. Наадварот, дзяржаваўваліся да паўгатаўных помракаў. Рост цэн і падзенне пакупніцкай здольнасці "зайчыка", мільярдыя запасы чалавечай дзяржавы за энэргаснабжы, непрычымныя прадпрыемствы... Дамінацыя "накарміць" і сёння кіруе памкненнямі ўладаў. Пад энэргічны аб'яваўкі кіраўнікоў зрабіць жыццё народа дастойным ідзе далейшае разбурэнне маральнасці чалавека, праветных прынцыпаў, духоўных каштоўнасцей. У складаным становішчы апынулася такая складаная грамадская жыццё, як культура. Аб адной са сфер гэтага жыцця сёння гаворка нашага карэспандэнта з загадкавым адрасам па культуры, спорту і рабоце сярод жанчын і моладзі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі Анатоля СУШАМ.

— Я не буду гаварыць сёння аб культуры як сферы старажытных духоўных каштоўнасцей, самасячаржы, самарэалізацыі чалавека. Мне здаецца, зараз важней звярнуць увагу на стан асяродку культуры. Прычым асяродку першаасна, даступнага кожнаму чалавеку. Асяродку, дзе б з маленства можна было дачыніцца да працава-нага стагоддзя пласта культуры. У нас такім асяродкам перш за ўсё служыць Палац і Дамы культуры. Як яны сёння выконваюць сваё прызначэнне?

— Адрозны хачу растлумачыць, што Палац і Дамы культуры, клубы ў нашай дзяржаве падраздзяляюцца на дзяржаўны і недзяржаўны. Калі раней гэтага падзелу мы амаль не заўважалі, то сёння прыналежнасць устаноў культуры мае вельмі значнае. Дзяржаўныя ўстановы культуры фінансуюцца з бюджэту, ім выдаюцца сродкі на набыванне рыштунку. Прафсаюзны і ведамасны ўстановы культуры мясця фінансаваліся за кошт уласных сродкаў. І, улічваючы крызісны стан эканомікі, сёння 309 Палацаў, Даму культуры і клубу, 400 прафсаюзных і ведамасных бібліятэк апынуліся ў вельмі складаным становішчы. Фактычна ідзе вынішчэнне асветніцкай і культурна-масавай работы на месцах.

— Найжэ становішча гэткае вядомнае?

— Менавіта так. Гаворка ідзе аб фактычным закравіцкі ўстаноў культуры. За апошнія тры гады ў рэспубліцы ў 5,3 раза скарацілася колькасць клубных фарміраванняў, спыніў існаванне кожны чацвёрты "народны" і "узорны" калектыў мастацкай самадзейнасці. Сёння ў

многіх бібліятэках не папярняюцца кніжныя фонды, скарачаюцца падпіскі на перыядычныя выданні.

Каб некалькіх, устаноў культуры вымушаны камарызавацца сваю дзейнасць, развіваць так званыя платныя паслугі. У некаторых бібліятэках дайшло да таго, што за карыстанне кнігавыдава-нага пошты трэба плаціць. Паўсюдна ў гуртках, студыях, на курсах неабходна плаціць. Прычым вымушаны плаціць і дзеці. Расцінкі ж такія, што інакш як рабаўніцкі іх не назавеш. Напрыклад, кошт навучнай дысцы ў музычнай студыі Палаца культуры ў вераснёўскіх цэнах быў 10 тысяч рублёў у месці. І расцінкі растуць штомесяц. Зараз, калі, што даступныя заняткі ў студыях і гуртках толькі багатым.

— Але ж будавалі Палац і Дамы культуры на народныя грошы...

— І вось гэта самае крыўднае: будавалі мільёны, а карыстацца маюць магчымасць адзіны. Але калі ў багатых ёсць выбар, то ў людзей сціплага дастатку такога выбару няма. Дзесяць застасца адно — вуліца. Тым больш што над устаноўкай культуры навісла пагарза перабудавання пад рэстаран і казіно. Ужо ёсць шмат выпадкаў, калі памышчаныя здаюцца ў арышт банкам, пераабсталяваюцца пад магазіны і офісы фірм. Абзавяліся гандлёвыя магазіны Даму культуры камарызацыяй.

— Дык дзе ж выйсе са становішча?

— Праблема ўзмацнення тым, што церпяць бедства самі прадпрыемствы, якім належыць Палац і Дамы культуры. Калі раней у заводскіх бюджэтах прадугледжваліся сродкі на культурна-масавую работу, то сёння грошай няма нават на

выплату мінімальнай зарплаты рабочым. Тым не менш, многія прадпрыемствы прымаюць устаноў культуры на свой баланс, уключаюць іх у склад прадпрыемства і іх структурныя падраздзяленні. Так зрабілі Беларуска чыгунка, Мінскі аўтазавод, барысбужскае аб'яднанне "Экран", некаторыя іншыя.

— Можна сказаць, прамысловы дэмакратызм дзяржаўны падыход да культуры. А якая пазіцыя дзяржавы?

— Вельмі шкада, але дзяржава пакуль што не гэтага запоздыць у зашлінай увазе да культуры. І б сказаць, што недзяржаўнае стаўленне дзяржавы да устаноў культуры і прывяло да беднага стану. Перш за ўсё я маю на ўвазе ўважэнне да прафсаюзных і ведамасных Палацаў, Даму культуры і бібліятэк непамерна высокай падаткаў і плашчжоў. Мы зварнуліся з пісьмамі да Старшыні Вярхоўнага Савета, прэм'ер-міністра, віцэ-прэм'ера В.Ганчара з просьбай прагледзець падатковыя стаўкі і памеры плашчжоў. Мяркуем: самі: тарыфы на камунальных паслугі для прафсаюзных і ведамасных устаноў культуры ў 2-3 разы вышэйшыя, чым для дзяржаўных. Ведамасныя ўстановы культуры павінны плаціць надвышнімі падаткаў, адлічэнні на развіццё аховы здароўя, мэтавыя зборы на ўтрыманне ведамаснага жылля, падатка на дабаўленую вартасць, на прыбытак, экалагічны падаткаў, плашчжоў за жылло. Нічога гэтага дзяржаўныя ўстановы культуры не плацяць.

У ведамасных устаноў культуры членаў прадпрыемстваў і іх дзяцей займаюцца не больш за 10-20 працэнтаў, астатніх наведвальнікі — гэта іншыя жыхары рэспублікі. Мы не просім у дзяржаву асобных льгот або вызвалення ад усіх падаткаў. Мы просім роўных умоў у дзяржаўным устаноўкам па камунальных плашчжоў, просім зменшыць стаўку падатку ад спонсарскіх паступленняў, накіраваных на ўзмацненне матэрыяльна-тэхнічнай базы, развіццё самадзейнай творчасці, правядзенне культурна-масавых мерапрыемстваў.

Некалі большыя пэтаравы рэлігійныя храмы ў сярні, склады. Сёння царкоўныя храмы пакрысе вяртаюцца законным уладальнікам. Храмы ж культуры, наадварот, пачынаюць пераходзіць у рукі гандляроў. Нема сумнення, што ні да чаго добрага гэта таксама не прывядзе.

Павел ВЕРАБ'ЕЎ.

Па старонках мясцовага друку

Узнагароды знайшлі герояў

Шмат франтавых дарог прайшоў камандзір узвода роты супраціўлення зброі лейтэнант Б.Ф.Гаргасевіч. За мужнасць, праяўленую ў гады лікалення, ён мае намяла Узнагарод. А вось ордэн Чырвонай Зоркі атрымаў гэты вояка. За прасцілі жыхара г. Слуцка Барыса Фадэявіча Гаргасевіча ў гарваенкамат, як паведанне маскоўскага газэта "Слудскі край", і ўручылі высокую узнагароду.

І.Ф.Пупкевіч, жыхар в. Ягва, у гады мінулай вайны быў радавым тэлефаністам, пад агнём праціўніка неаднаразова наладжваў сувязь. Быў прадстаўлены да ўзнагароды, але атрымаў яе толькі цяпер у Слуцкім гарваенкамате.

Краязнаўца з Ізабалёва

У адным з лістападаўскіх нумароў "Пухавіцкія навіны" расказалі пра беларускага краяўцу, лексікографа, мастацтвазнаўцу і літаратуразнаўцу Мікалая Іванавіча Касцярава, які нарадзіўся ў сям'і селянскіх людзей у вёсцы Ізабалёва. Пасля заканчэння Мінскага інстытута народнай асветы ў 1921 годзе ён праца-

ваў спачатку інструктарам Наркамасветы БССР, а потым — інспектарам Слуцкага Віцэбскага аддзялення народнай асветы.

Мікалай Іванавіч адзін з вядомых пачынальнікаў краязнаўчай справы на Беларусі, напісаў цікавыя працы пра яе задачы і метад — "Арганізацыя краязнаўчага руху". Вылучэнне культурнага стану і іншыя. Друкаваліся яго метадычныя артыкулы "Вылучэнне гісторыі селянскіх сям'яў" і "Вылучэнне быту рабочых". Ён з'яўляецца аўтарам шмат унікальнага падручніка "Краязнаўства".

Выхадзец з Пухавіцкага раёна цікавіўся гісторыяй выяўленчага мастацтва, архітэктурай, сучаснай графікай, тэатрам і навукай. Ён даследаваў, напрыклад, тэатральную дзейнасць У.Галубка, склаў бібліяграфію твораў і даследаваў творчасць беларускага пісьмніка, перакладчыка і мастака Кастуса Каганца (1868—1918 гг.).

У будучай экспазіцыі Пухавіцкага краязнаўчага музея "Знакамітыя людзі раёна" М.І.Касцяравіч зойме дастойнае месца.

Жывеш у вёсцы — трымай карову

Раней трымаць карову ў асібістай гаспадарцы лічылася не зусім "да твару" сельскаму інтэлігенту. Была нават думка, што той, хто шмат увагі ўдзяляе развядзенню жывёліны, не поўнацэнна аддасе сабе аснўной рабоце.

Его молчаливая война

Так кем же был Ким Филби?

Неослабевающий интерес к «камбриджской пятерке» агентов КГБ существовал давно. Тема «предательства» — непереложная — обсуждалась многократно. Написано немало статей, вышло несколько десятков книг. Во многих странах изданы воспоминания самого Филби «Моя молчаливая война». Недавно на аукционе Sotheby's последняя женой разведчика были выставлены на продажу перепианные легендарного агента с Грэмом Гринсом и дневники Филби. Казалось бы, что тут может быть нового?

И сколь же неожиданным для меня стал звонок и приглашение на встречу со старым работником разведки — Станиславом Кузьменком РОЩИНЫМ. Человеком, никогда доселе не фигурировавшим в историях, связанных с Филби. Но потом все встало на свои места.

Итак, окончив Кембридж, по заданию советской разведки Ким Филби поступил в Секрет интеллигентности (СИС) рядом с оперативным работником. Стал начальником отдела «по борьбе с СССР и коммунизмом», вырос до должности зам. начальника СИС, имел реальные шансы на кресло руководящих служб.

— Станислав Кузьменко, что побудило вас, дать неожиданное интервью одной из газет о вашей работе с Кимом Филби? Не дан ли это моде: сейчас частенько можно встретить мемуары бывших разведчиков?

— Нет, хотя некоторые мемуары бывают интересными. Это интервью — скорее ответ на печально знаменитую статью Джина Вронской в «Истории» «Они любили не Советский Союз, а друг друга». Мне стало понятно, что Филби был человеком, и обидно за Кима. К Филби можно относиться по-разному: ненавидеть, восхищаться, но не смотря ни на что, это была колоссальная личность. И все его поступки надо рассматривать как поступки личности.

— Вы хорошо знали Филби?

— Да, я работал с ним в 1967-1972 годах и общался с ним в неформальной обстановке.

— Ваша работа в разведке продолжается и по сей день?

— Я закончил свою карьеру в этой службе почти 20 лет тому назад и полностью переключился на научную деятельность. Заниматься психологией.

— И человеку, занимающемуся наукой, не вредит признание в прошлой карьерной деятельности?

— Нисколько. Во-первых, я давно уже известен западным спецслужбам, еще в 1964 году. Тогда сотрудник 2-го Главного Управления КГБ Юрий Носенко, хорошо знавший меня, совершил предательство. Мы работали на смежных участках. И продали он меня одним из первых. Так сказать, по знакомству.

Во-вторых, от своих западных коллег я не скрывал прошлого и уверен, что они прекрасно осведомлены своими спецслужбами о моей прошлой работе. Более того, я знаю еще и то, что некоторые из них сами потрудились на этом поприще. Но все это совершенно не мешает нам поддерживать профессиональные и личные отношения. Ведь в конце концов работа в разведке — один из видов государственной службы.

— Вот вы сказали, что Носенко совершил предательство, но ведь Филби тоже работал против своей страны. Тем не менее, вы не перестаете восхищаться им. Почему же вы так восхищаетесь им?

— Вы, видимо, полагаете, что логика у меня очень проста: Носенко — предатель, потому что он выступил против нас, а Филби — не предатель, а хороший человек, потому что он работал с нами. Но это не так. Дело в том, что оценивая того или иного человека и его дела, важно не иметь в виду не только то, что он делал, но и почему он это делал. Носенко — человек, который потерял себя в жизни, может быть, его поступок не столько его вина, сколько — беда. Во всяком случае, говорить здесь о каких-либо высоких мотивах не приходится. Не случай ли американцы долгое время ему не доверяли, считая «кадрового» КГБ, и весьма основательно «выдергивали» его в тюрьму.

Ситуация с Филби совсем другая. Он не считал, что предаст свою страну, работал на Советский Союз. Он всю жизнь посвятил одной идее и работал на эту идею.

Очевидно, имеется в виду идею коммунизма. Идея на сегодня себя дискредитировала. И что же Филби, который жил в Москве с 1963 года, не видел, что происходит в Союзе?

— Филби, конечно, видел, что реализация его идеалов в Союзе не происходит. Еще в 1967 году, в предисловии к своей книге, он писал, что многое пришлось пересмотреть, о многом спорить. Он остро переживал происходящее и находил утешение в том, что благодаря мощи нашей страны правительству мира не стали такие люди, как Гитлер. Поэтому слова британской журналистки о «любви» Филби к Сталину просто чужды.

— В период бурного расцвета репрессий Филби жил в Англии. Ему повезло, непосредственно со сталинским режимом столкнуться не пришлось. Какова была его оценка Сталина?

— Отношение крайне негативное. Как у любого здравомыслящего человека, да еще родившегося и выросшего на Западе.

— Но не забывайте, что Филби был представителем английской разведки в Советском Союзе, при ЦРУ. Еще в 43-44 гг. американцы начали перехватывать шифровальные сообщения, шедшие из Штатов в Советский Союз. Над расшифровкой бились несколько лет. И тогда в 49-м

добились-таки успеха. Из результатов расшифровки явствовало, что в английском посольстве в то время был человек под псевдонимом «Гомер», который передавал очень важную политическую информацию. «Гомер» — был псевдонимом Маклейна, который в то время работал первым секретарем английского посольства в Штатах. Когда же возникла угроза разоблачения, он занимал должность зам. американского отдела английского МИДа.

Филби узнал о ходе расшифровки радиомониторинга о безопасности английского посольства и понял, о ком идет речь. Возникла проблема: как предупредить «Гомера»? Еще две-три недели и — конец. Берджес, работавший тогда в английском посольстве в США, был в курсе дела. Но послать его домой предупредить Маклейна просто так было нельзя. Надо было создать какой-то повод для его отъезда, но такой, который не вызвал бы подозрений. Берджес — человек неорганизованный, «анархист», американские власти часто на него жаловались. Берджес в очередной раз грубо нарушил правила дорожного движения и по этой причине его откомандировали домой. Филби, словно что-то предчувствуя, шутя попросил Берджеса: «Только ты не уходи вместе с ним».

Берджес в очередной раз нарушил правила движения, поступила жалоба и его отозвали. По приезде в Лондон он пришел к Маклейну, объяснил ситуацию и... исчезли оба. Для Филби исчезновение Берджеса означало, что он сам неизбежно станет подозреваемым. Он тоже мог бы «исчезнуть», пути для этого были подготовлены заранее. Но Филби все взвесил и решил остаться, считая, что доказательства против него, с которыми можно было бы идти в суд, нет.

Вскоре Кима отозвали в Лондон, в аэропорту взяли под наружное наблюдение. На следующий день началось официальное следствие. В результате руководства английской разведки и контрразведки стало ясно, что, конечно, Ким Филби причастен к побегу Маклейна и Берджеса и, возможно, связан с советской разведкой, но доказать этого было невозможно. Англичане сочли за благо шума не поднимать. Тем более что существовало много тонкостей в отношениях между английской разведкой и ЦРУ, американцы уже и раньше высказывали недовольство: «Ребята, у вас бегут и нас предостерегают». Кима тихо, без шума ушли.

— На этом же работа в СИС закончилась?

— Не совсем. Когда его уволили, Ким долго не мог устроиться на работу. Никогда не брал. Им частные предприниматели, ни газеты. Связь с нашей разведкой в тот момент была потеряна.

Когда исчезли Маклейн и Берджес, пресса подняла огромный шум по всему миру, ведь исчезли не кто-нибудь, а крупные фигуры. Был официальный объявление: они в Москве. И снова эта тема заходила на страницах газет. Из логики событий стало ясно — должен быть третий, кто их предупредил. И вдруг в английском парламенте, в палате общин депутат Литтон заявил: третьим был Ким Филби. В Англии есть одна юридическая особенность: заявление, сделанное в стенах парламента, не может быть использовано, как повод для обвинения в клевете. Тогда Филби созвал пресс-конференцию в доме своей матери, где, тогда же, ответил на все вопросы журналистов и заявил: «Пуст Литтон высказал свое обвинение в стенах парламента». Тогда Филби получил бы право подать на него в суд. Снова «загул» прессы, газеты выступили в поддержку Филби. В парламенте официально выступил министр иностранных дел Гарольд Макмиллан и сказал: «Ким Филби — наш человек».

Это был поворотный момент, после которого в разведке, конечно, Филби официально не восстановили, но он снова стал журналистом, и с этого момента связь с разведкой, но уже на другом начальке. Филби уехал в Ливан.

— Дорога перед Филби открылась... Он стал работать в газете «Обсервер» и «Экономист», поддерживал неформальные контакты с СИС. Но тем не менее через несколько лет, ему все же пришлось бежать в Москву. Как это произошло?

— Решающим, конечно, фактором оказалась предательство нашего разведчика Голлицына в начале 60-х годов. Он специально, заранее собрал материалы и некоторые из них косвенно выводили на Филби. В руки СИС попали данные, подтверждавшие, что Ким Филби работал с советской разведкой.

Но англичане оказались в весьма пикантном положении. Однажды был один большой скандал, и Филби реабилитировался на самом высоком уровне. И снова воскрес через десять лет это дело — значило признать, что все жестоко ошиблось. Вся злитая, все спецслужбы вытеснили бы Крайне глупо. Англичане решили вопрос просто: через одного из руководителей работников СИС, Николая Эллиота, старого друга Филби, ему сообщили, что он «провалялся». Ким нахек понял и исчез.

— Филби долго и успешно со-

трудился в крупнейших газетах Великобритании. Как отреагировала пресса на столь потрясающее перевернутое Кима — английского журналиста, разведчика, агента КГБ?

— До выхода книги самого Филби, в Англии две крупнейшие газеты «Обсервер» и «Санди Таймс» создали группы, которые в течение года скрупулезно собирали материал о его жизни и деятельности. В 1967 году они почти что параллельно опубликовали серию статей и, надо сказать, подготовили их довольно объективно и профессионально корректно.

С этими публикациями связано, можно сказать, историческое событие. Считается, что Англия образцово демократична, но и в Англии существовала цензура и довольно жесткая, хотя как бы неофициальная. Еще в годы войны был создан комитет, деятельность которого проходила в такой форме: регулярно собирали редакторы изданий и «советовали», что и как по поводу или иному вопросу следует публиковать, а что публиковать не следует. Для военного времени это была оправданная мера, но комитет остался и после войны. И английская пресса весьма послушно следовала «советам». Так работала эта система до 1968 года. И «возмущен» ее «Обсервер» и «Санди Таймс», которые, вопреки рекомендациям этого комитета, опубликовали свои материалы о Киме Филби. Это был первый бунт и первый прорыв негласной системы цензуры в Англии.

Одним из результатов этих публикаций стал парадоксальный, совершенно неожиданный факт: в Оксфордском университете студенты создали «Клуб Кима Филби». Это было из английских газет. Это, конечно, не означало, что в смысле «давайте же работать на советскую разведку». Я понял так, что это — дань уважения Личности, целостности Личности, ее убежденности, мужеству, выражению уважения к человеку, который способен очень последовательно, очень мужественно следовать своим убеждениям.

— Рассказывали так, что когда Филби находился в Москве, его не допускали к делам КГБ даже в качестве консультанта. Хотя он и надеялся, что будет продолжать работать в секретной службе, из него сделали «нашего генерала», он присутствовал только на торжественных вечерах.

■ Паэтычная споведзь

“А водбліск даўніх тых трывог мне і сёння азарае душу...”

Гэта радкі з верша майго бацькі, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны, вэтэрана пэдагагічнай працы Міколы Андрэевіча Жука, які жыве ў вёсцы Мерашын на Слуцчynie. Сёння яму споўніцца 80 гадоў. Усё жыццё ён пісаў вершы, першы з якіх быў надрукаваны ў 1935 годзе. Шмат выпрабаванняў выпала на долю гэтага чалавека, але самым страшным з іх была вайна. Яна вярнула перамогу, але сапраўды перамогаю было тое, што ў вайну не загінула дзіцяці. Навесна забрала чатырох яго братоў. Студэнт пэдагагічнага інстытута пакінуў палачы Мінск, каб ўдзяцца ў партызанскі рух на Любаньшчыне (аградар імя Кацюжына ў складзе брыгады імя Чкалава). Тут разам са сваімі сабрамі на зброі змагаўся мой бацька супраць намецка-фашысцкіх захопнікаў.

Больш той пары, усё перажытае ў гады ваеннага ліхалецця насуць у сабе яго творы. Прапанаваў “Мінскай праўдзе” некалькі вершаў бацькі, якія пісаліся непасрэдна ў партызанскай зоне, а таксама тых, што напісаны ў пасляваенны перыяд.

Тацяна ДАСАЕВА,
кандыдат філалагічных навук,
навуковы супрацоўнік Інстытута
літаратуры Акадэміі навук
Рэспублікі Беларусь.

Мікола ЖУК

Паранены баец

Паранены, ляжу ў аўсе
І не магу ніяк падняцца.
А летні дзень за ўсёй красе
Стаіць над полем, сенажацію.

Знаёма ўсё мне да драбніц
На гэтых слупках далёкай:
Бары, дзе я шукаў суніц,
І сцяжкі, дзе страчаў даўчунку.

Але змянілася усё:
Сядзі і нічы нішчы каты,
На папаліх рудых сёл
Нянавісць спее к дню расплаты.

З крыжамі чорнымі стаіць
У тым ляску чужыя танкі...
Раздзіма светлая мая,
Любіў таве я ночы, ранкі.

Я сутыкнуся тварам у твар
З грамамі, рабунікамі...
Не растапаць ім нашых мар
І славы, што расла вакамі.

Узняўся пыл з усіх дарог,
Палі ахутаны дымам.
Я ўсё табе аддаў, што мог,
Мая любімая Радзіма.

У засені белых бязроў

Час дзіцінства, як казка,
Штогось прыпомніў мне,
Іду дарогаю гразкай,
Пачынае цямнець.

Вось і вёскі пачынаюць,
Дзе радзіўся я, рос,
Прытуліўся хаты
У засені белых бязроў.

Алпачку тут гадзіну
У яе цеплыні...

У базах за краіну
Быць мне ў страшным агні.

У бары, на паліне,
Дзе ляжыць цяжкі корч,
Я знайду партызанаў
У гэту цёмную ноч.

Цяжка жыць у ніволі,
Сэрца болем гарыць.
Я выходжу ў поле,
Дзе бушуе ватры.

Мокра, холадна, цёмна,
Я у полі адзін...
Вёска мілье, помні,
Што я родны твой сын.

Партызанска сувязны

Вам сустраць не ўдасца сувязнога.
Не пазнаць яго ніколі вам...
Што выдуць фашысты па дарогах —
Бацьчы ён і ўсё рышэ сам.

Дзе спыніцца, дзе хутчэй
Пракрычыць,
Смерцю пакараць фашысцкі
Зброя,
Ён у дарозе днём, у дарозе ноччу,
У бой ідзе за край свой, за народ.

У вораг не кожны раз ён
Стрэліць,
Смелым шмат байцоў стаіць за ім.
Яму трэба іх удар націліць,
Трэба паміраць сабрам сваім.

Мсціць лавіць ўсё яго сігналы
З гарадоў, пасёлкаў, хутароў,
Дзе маюцца, знішчаць цёмрашалаў,
Што льюць людзей нявінных кроў.

Пад адхон злітаюць эшалоны,
У глыб рачуну падаюць масты,
Гнеў, нянавісць партызанскай зоны
Абміне варожых пасты.

І рукою немінухай кары
Сіснае горла лютай салдатні,
Каб магі жыць людзі на абшарах,
Дзе іх смерць чакала ночы, дні.

Ён ішоў нікім не апазнаны,
Сярод немцаў працаваў і жыў.
Найжыцэйшы ён пераносіў раны,
Больш краіны не ў сваёй душы.

І таму не пралілі мыйа
Кулі, што паслаў сваёй рукою...
Ведла ў твар яго радзіна,
Ведла, каго паслаў у бой.

Я хачу сустраць на п'ястэале
Сувязнога партызанска сін.
Хто ішоў скрозь гуд смаротнай
Смерцю засланіўшы небасклі.

■ Народный лечебник

ЕСЛИ ВАС МУЧАЕТ РАДИКУЛИТ

Это заболевание обусловлено поражением корешков спинномозговых нервов. Межпозвоночные хрящевые диски утрачивают эластичность и сдавливают нервные корешки. “Радикал” — по-латыни означает “корешок”. Причиной для возникновения болезни много: нервные перенапряжения (стрессы), переохлаждение тела (особенно сквозняком), резкие поднятия тяжести (например, тяжелого мешка), длительное сидение в неудобной позе и так далее. Замечено, что часто болен радикулитом водители автомашин: много сидят, и у них за спиной гуляет ветер. Наверное, большую роль играет здесь и наследственность.

Обычно заболевание начинается с острой формы, а потом, во многих случаях, переходит в хроническую с периодическими обострениями. Различают несколько форм заболевания. Наиболее распространен пояснично-крестцовый радикулит — боли локализируются в пояснице, агодице и отдают в заднюю ногу. Иногда болят бедра, голени, стопы. Случается шейно-плечевой радикулит, когда боль появляется в затылке, плече, лопатке и усиливается при повороте головы, движении руки, при кашле. Реже встречается грудной радикулит — боль ощущается в межреберных промежутках и усиливается при движении.

Лечению болезни способствует постельный режим, жесткая постель (под матрац подкладывают дощатый щит), сухое тепло, а при начинающемся воспалении — лечебный массаж, гимнастика, ванны и т.д. Схему лечения должен назначить врач. Известно, что лечению помогают обезболивающие, успокаивающие, противовоспалительные и мочегонные средства.

Народная медицина знает много методов лечения радикулита. Остановимся на некоторых из них.

Для снятия боли во время приступа используют сухое тепло (алмажное — плано). Прогреть больные места синей лампой (рефлектором) или прикладывая горячий (красного цвета) кирпич, завернутый в полотенце. Бывает, глядя

больное место горячим утюгом через толстое ватное шерстяное изделие или прикладывая нагретую на сковородке соль либо мелкий песок, льняное семя, гречневую крупу, насыпанную в простой хлопчатобумажный чулок или носок. Держат, пока содержимое остынет, потом снова нагревают. И так 5-6 раз в день. Летом обжигают больное место крапивой. Для этого срывают 1-2 растения и хлещут ими один раз в день по больному месту. Помогает лечению постоянное ношение шкурки молодой овцы, зайца и т.д. Тому, у кого болят частые обострения, овчину надо носить круглый год, даже летом, а спать на деревенском коврике, шубе.

Некоторые больные утверждают, что если носить постоянно в карманах одежды плоды каштана, то болезнь утихнет. Иногда больным помогает медная проволока диаметром 2 мм (толщина стержня в обычном карандаше), обернутая в два-три витка вокруг талии и закрепленная крючками, застегнутыми на обоих концах проволоки. Завитки должны находиться под одеждой, на голом теле так, чтобы не пережимались мягкие ткани мышц больного.

Бывают случаи, когда радикулит лечат укусами пчел по определенной методике (ее все пчеловоды знают) или привлекают на помощь лесных тружеников — муравьев (здесь больным помогают лесники).

В домашних условиях лечат радикулит в основном натираниями. Вот несколько советов. В стакан или баночку из-под майонеза помещают яйцо и заливают его уксусной эссенцией, пока яйцо полностью не покроется жидкостью. Через 3-4 дня яйцо станет как бы вареным и без скорлупы. Его вынимают из эссенции, тщательно растирают и смешивают в соотношении 1:1 по объему со сливочным маслом. Мазь готова. Поскольку натирания применяются очень часто в народной медицине, важно уметь правильно выполнять эту лечебную процедуру. Руки выполняющего растирания должны быть теплыми. Натирание средство кладут на ладонь и осторожно поглаживают по больному месту вверх в течение 10-20

минут, при сильных болях — 5. Следят за тем, чтобы на руке постоянно была мазь. Если ладонь высыхает, берут новую порцию мази. После процедуры больное место укутывают и стараются не застудить.

Когда болью начинают вынуждены встать и острее боли утихают, применяют натирания из спиртовых настоек: перца красного, мухомора, чабреца, валерианы, хрена, чеснока, гриба веселки, сморчка. Позднее применяют компрессы из измельченных листьев липы, кашки плодов репейки. Прикладывают к больным местам свежие листья хрена, лопуха нижней поверхностью к коже.

Хорошо помогают хлебные компрессы с каштаном. Режут черный хлеб тонкими ломтиками, смазывают их сливочным несоленым маслом, сверху масло посыпают мукой из плодов каштана. Потом хлеб намазанной стороной прикладывают к больному месту и завязывают чем-либо теплым. Замечено, что плоды каштана используют вместе с корневой коркой, со скорлупой.

Делают компресс из резинового клея, который намазывают на газету, закрывают другой газетой и прикладывают к больному месту. Держат, сколько можно вытерпеть. Повторяют процедуру через день, но не более 2-3 раз. Для внутреннего употребления, т.е. для питья, используют отвары и настои шишек хмеля, коры и листьев ивы, листьев бузины, толокнянки, брусники, вахты трехлистной, травы грыжника голого, спорыша, хвоща полевого, створок бобов фасоли, почеч березы.

В конце лечения полезны парилки с березовым веником, лечебные ванны с отваром овсяной соломы, колосовых ячменя, побегов сосны, корней дудника, лабазника, травы полыни, “божьего дерева” и др. В пишу полезно употреблять холодец, но только не из говяжьих костей.

А вообще наши люди считали радикулит “панской” болезнью. Советовали больше двигаться, ходить.

Людмила НОВИЧУХИНА,
травовед.

■ Спорт

Паспяховы пачатак

На Сусветнай шахматнай Алімпіядзе ў Маскве ў надзею праводзілі парты чэвэртага тура: Мужчынская зборная Беларусі сустракалася з камандай Балгарыі і перамагла — 2,5:1,5 ачка. Гэта чэвэртага перамога нашых шахматыстаў на старце Алімпіяды. Яны ўваходзяць у першую дзесятку, а выступаюць, напаміні, 124 каманды.

Жаночная каманда нашай рэспублікі ў чэвэртм туры згуляла ўнічыю з шахматыстамі Славакіі. У яе пакуль дзве перамогі і дзве нічыі.

На старце — 9 тысяч

У германскім горадзе Франк-фурце-на-Майне праведзены масавы міжнародны марафон. У ім удзельнічала вялікая група бегуноў з Мінска, Салігорска, Маладзечна, Барысава і іншых гарадоў Беларусі. Усёго на старт выйшаў звыш 9 тысяч удзельнікаў.

У абсалютным заліку са спартсменамі нашай рэспублікі найбольш паспяхова выступіў студэнт Беларускай політэхнічнай акадэміі Сяргей Казлоў, які пераадолеў марафонскую дыстанцыю за 2 гадзіны 20 хвілін і заняў трынаццатае месца. Майстар спорту Юрый Пушко з Салігорска ўвайшоў у трыюму дзесятку фінішавшых. Сярод жанчын ва ўзросце 55-59 гадоў сёмы вынік пазнавала кіраўнік дзіцячага клуба Маладзечна Ларыса Пятрэнка.

Галоўны прыз — беларусам

Каля ста шпакістаў з адзінаццаці краін ч прынялі ўдзел у міжнародным турніры на прызы мэры белгійскага горада Велкенрайта. Квартар беларускіх фехтавальшчыкаў у саставе В.Захарова, У.Плышэўскага, А.Кузьмічэга і А.Мурэшкі заняў першае каманднае месца і прывёз у Мінск галоўны прыз. У абсалютным заліку армян з ашавшай абласці Віталей Захарав стаў другім прызёрам.

Гардскі міні-чэмпіянат

Пачаўся чэмпіянат Мінска па міні-футболу. У ім прымаюць удзел 12 каманд, якія на першым этапе разбіты на дзве групы. Сярод удзельнікаў чэмпіянату мінскага года мінскай “Змена”, пераможца летняга першынства горада футбалісты Мінскага вышэйшага ваенна-інжынернага вучылішча, “Дынама-ЮНІ” і іншыя каманды. Запрошаны для ўдзелу ў міні-чэмпіянате футбалісты клуб “Маладзечна”.

Упусцілі перамогу

Пасля выдатнага выступлення ў паўфінале Кубка Еўропы мінскай каманда “Цівал” правяла ў Мінску чэмпіянат Міжнароднай хакейнай лігі пачаў матч з усеіх паўпаўла пераможцаў. І вось, здаецца, настав перамога.

Заўрач мінчане ў Палацы спорту прымаў аднаго з лідараў першынства маскоўскай клуб “Крылы Саветаў”. Ужо на траціну мінчане нападчыні “Цівал” Сяргей Шыткоўскі з падачы Сяргея Чарняўскага адкрыў ліч. У далейшым, аслабіў у другім перыядзе, гаспадары пляцоўкі мелі прыкметную перавагу, магі значна павялічылі лік, але яшчэ толькі аднойчы дабіліся поспеху. У сярэдзіне трэцяга перыяду маскоўскія скарацілі разрыв, але тут ж шайбай забіў Алег Антоненка — 3:1.

Калі ўжо здавалася, што перамога забяспечана, спачатку яны забілі другую шайбу, а на апошніх секундах матча — трэцюю, з лікам 3:3 і закончыўся гэты матч.

Сёння “Цівал” прымае кіеўскі “Сокал”.

17.00. Пяноне-таварышы.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
17.15. Кіно-антракт. В.Пятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.30. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусамі дзіцяці.
19.25. Падрабязніц.
19.35. “Санта-Барбара”. Тэлесерыял.
20.30. Сам себэ рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сем нот у шынцы.
22.20. Час часу.
22.25. Аўтагнінне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экан криминальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

17.00. Пяць хвілін пра наша жы